

NASIONALE SENIOR CERTIFIKAAT-EKSAMEN
NOVEMBER 2017

REKENINGKUNDE: VRAESTEL II

Tyd: 2 uur

100 punte

INLIGTINGSBOEKIE

VRAAG 1 BEGROTINGS**(30 punte; 36 minute)**

Die Hardloopvoet is 'n onderneming wat deur Robbie besit word en wat spesialiseer in die verkoop van hardloopskoene. Dit is 'n gewilde onderneming, veral by hardloopklubs. Hulle het 'n winkel in 'n winkelsentrum wat hulle R65 000 huur per maand vra en hulle beboet as hulle nie Sondag oop is nie.

Op 1 Januarie 2018 beplan Die Hardloopvoet om die onderneming te verskuif na 'n huis langs 'n hoofpad in dieselfde gebied as die winkelsentrum. Dit is 'n dubbelverdiepinghuis wat 'n swembad en tennisbane het. Robbie sal nie daar woon nie en sal net die helfte van die binnespasie onder vir sy onderneming benodig. Die rakke en tekens om die huis uit te rus sal R130 000 kos. Robbie sal hierdie bedrag oor vyf jaar depresseer.

Die bank het 'n 90%-lening (90% van die prys van die huis) goedgekeur teen 10% rente per jaar. Robbie verwag dat die uitgawe aan salarisse en lone dieselfde sal wees wanneer hy trek, maar is bang dat die verkope met 35% van Desember se verkope sal daal omdat mense die gerief van die winkelsentrum verloor.

**Uittreksel uit die Kontantbegroting van Die Hardloopvoet vir
November en Desember 2017**

Ontvangste	November	Desember
Kontantverkope	86 400	??
Kontant van debiteure ontvang	??	339 120
Betalings		
Betalings aan krediteure	310 000	305 000
Huuruitgawe	65 000	65 000
Lone	??	63 360
Trekkings	35 000	35 000
Boetes	32 000	32 000
Advertensies	10 500	10 500
Diverse uitgawes	9 900	12 200

Bykomende inligting

- Kontantverkope is 20% van die totale verkope.
- In Desember 2017 verwag Robbie 'n toename van 15% in verkope op dié van November.
- Debiteure sal na verwagting 'n persentasie van die bedrag wat hulle skuld in die maand na die aankoop terugbetaal en die res in die volgende maand. Hulle verwag nie enige oninbare skuld nie en geen korting word toegestaan vir vroeë betalings nie.
- Handelsvoorraad word gehandhaaf op die vlak wat op die Balansstaat getoon word.
- Alle handelsvoorraad word op krediet gekoop en word afbetaal in die tweede maand nadat dit gekoop is.
- Omdat Desember besiger is, sal Robbie meer winkelassistente moet aanstel, dus verwag hy dat die lone in Desember met 10% sal toeneem. Januarie-lone sal na verwagting gelyk wees aan November se loonkoste.

VRAAG 2**VERSOENINGS****(20 punte; 24 minute)**

Hierdie vraag bestaan uit **vier afsonderlike dele** wat almal verband hou met Roos Boetiek op 31 Oktober 2017, hul finansiële jaareinde.

Roos Boetiek word besit deur Rosalie Smith. Sy kry haar klere van verskeie verskaffers oral in die land.

DEEL A

'n Kredietverskaffer van Roos Boetiek is 'n ou dame (Judy) wat 'n klein naaldwerk-onderneming van die huis af bedryf. Sy hou nie formele rekeningkundige rekords nie, maar stuur elke drie maande state aan Roos Boetiek wat al die transaksies tussen die twee ondernemings toon.

Hieronder is die staat wat op 1 November 2017 deur Judy gestuur is:

My transaksies met Roos Boetiek		
26 Aug:	1 × Pienk aandrok	R5 300
8 Sept:	1 × Swart en wit aandrok	2 700
	Afleweringkoste met Tortoise Deliveries	900
15 Sept:	Ontvang 'n tjek van Roos Boetiek	-3 500
30 Sept:	2 × handsakke (R600 elk)	1 200
	Ek gee Rosalie 'n korting op die handsakke	-200
8 Okt:	Blou aandrok	3 150
27 Okt:	Swart en wit rok	2 700
		R12 250

Na ontvangs van bogenoemde nota van Judy af het Rosalie dit met haar rekords vergelyk en ontdek dat die volgende inskrywings verkeerd is:

- Die pienk aandrok het R3 500 gekos, nie R5 300 nie.
- Die swart en wit aandrok is deur Tortoise Deliveries afgelewer en teen die rekening van Roos Boetiek gedebiteer. Roos Boetiek het nooit ingestem om vir hierdie aflewering te betaal nie, aangesien dit Judy se verantwoordelikheid is om die klere af te lewer.
- Judy het nie die korting op die handsakke oorgedra nie en dus was Rosalie nie hiervan bewus nie.
- Rosalie het op 8 September 'n swart en wit rok gekoop. Op 27 September het sy besef dat van die stikwerk losgetrek het en sy het dit aan Judy teruggestuur wat ingestem het om dit terug te neem. Judy het hierdie terugsending egter verkeerd opgeteken op haar staat.
- Roos Boetiek het op 1 Oktober 'n tjek vir R1 200 aan Judy gestuur. Toe Rosalie sien dat die tjek nie op die lys is nie, het sy Judy geskakel. Na 'n soektog het Judy die tjek gekry waar sy dit veilig gebêre het.

DEEL B

Gebruik die Debiteurgrootboek om Vraag 2.3 te voltooi.

Die volgende rekening van kredietklant L Pike verskyn in die Debiteurgrootboek van Roos Boetiek:

L Pike op 31 Oktober 2017

D9

Datum		Besonderhede – Dokumentno.	Fol	Debiet	Krediet	Saldo
Julie	14	Faktuur 25	DJ7	2 450		2 450
Augustus	2	Faktuur 31	DJ8	990		3 440
September	15	Kwitansie 28	KOJ		1 225	2 215
	27	Faktuur 38	DJ9	3 420		5 635
Oktober	1	Kredietnota 9	DAJ		1 020	4 615
	8	Kwitansie 36	KOJ		1 300	3 315
	15	Faktuur 42	DJ10	860		4 175

DEEL C

Die volgende inligting hou verband met kontanttransaksies wat Roos Boetiek gedurende Oktober 2017 gedoen het. Gebruik hierdie inligting om Vraag 2.4 te voltooi. **Kies die mees korrekte antwoord.**

2.4.1 Op 5 Oktober 2017 het Rosalie 'n vooruitgedateerde tjek nommer 344 vir R6 500 (gedateer 5 November 2017) uitgeskryf om 'n krediteur te betaal. Hoe moet Roos Boetiek hierdie tjek hanteer?

- A Bêre dit in die kluis tot 5 November 2017.
- B Teken dit in die KBJ vir Oktober op en plaas dit op die Bankversoening vir Oktober.
- C Teken dit in die KBJ vir November op en plaas dit op die Bankversoening vir Oktober.
- D Teken dit in die KBJ vir November op en plaas dit op die Bankversoening vir November.

2.4.2 31 Oktober is Roos Boetiek se jaareinde. Hoe moet hulle tjek 344 in 2.4.1 hierbo hanteer?

- A Tel R6 500 by die bank en krediteure in die Balansstaat.
- B Trek R6 500 af van die bank en krediteure in die Balansstaat.
- C Keer R6 500 in die Kontantontvangstejoernaal om.
- D Haal R6 500 uit die Bankversoeningstaat.

2.4.3 Kies die transaksie wat **nie** in die Kontantontvangstejoernaal vir Oktober 2017 ingeskryf sal word nie.

- A 'n Tjek wat op 8 April 2017 deur Roos Boetiek uitgereik is maar nog nie by die bank aangebied is nie.
- B 'n Kredietinskrywing op die Bankstaat vir Oktober wat nog nie deur Roos Boetiek opgeteken is nie.
- C 'n Tjek vir R1 200 verskyn op die Bankstaat van Roos Boetiek vir Oktober. Dit is verkeerdelik in Roos Boetiek se KBJ vir September opgeteken as R2 100.
- D 'n Kontantdeposito van R3 000 verskyn in die Bankstaat vir Oktober maar nie in Roos Boetiek se Oktober-joernaal nie. Dit is 'n deposito wat in Roos Boetiek se KOJ en Bankversoening vir September opgeteken is.

2.4.4 Watter van die volgende stellings is **onwaar**?

- A Op die Bankstaat sal 'n deposito wat deur die rekeninghouer gedoen word deur die bank gekrediteer word.
- B Op die Bankstaat sal 'n onbetaalde tjek wat deur die bank geweier is deur die bank gedebiteer word.
- C Indien die saldo op die Bankstaat 'n debiet is, beteken dit dat die rekeninghouer 'n gunstige bedrag in die bank het, d.w.s. daar is geld in die bank.
- D 'n Tjek sal teruggestuur word indien die handtekening nie ooreenstem met die bank se voorbeeldhandtekening nie.

DEEL D

Transaksies vir Vraag 2.5

2.5.1 Tjek 95 vir R3 280, uitgereik aan Stikfantasie ('n krediteur), is by die bank gestop omdat dit verlore geraak het.

2.5.2 'n Deposito van R1 550 deur Rosalie Smith in haar privaat bankrekening is verkeerdelik op die bankstaat van Roos Boetiek opgeteken.

2.5.3 Die Bankstaat van Roos Boetiek toon 'n debietinskrywing vir rente van R47.

2.5.4 Rosalie het 'n vooruitgedateerde tjek vir R1 786 van 'n debiteur ontvang.

2.5.5 Tjek 93 vir R607 verskyn in die Kontantbetalingsjoernaal maar nie op die Bankstaat nie.

2.5.6 Die Bankstaat toon 'n onbetaalde tjek vir R900 van 'n debiteur, F Kim. Die tjek is ter vereffening van haar skuld van R970.

VRAAG 3 BTW**(15 punte; 18 minute)**

Koffieland is 'n koffiewinkel wat ook pakkies koffiebone met 'n winsgrens van 50% op kosprys verkoop. Pieter, die eienaar, is die laaste twee jaar 'n geregistreerde BTW-ondernemer en betaal elke twee maande BTW aan SAID op die faktuurbasis. BTW word teen 14% gehef.

- Op 1 Oktober 2017 was Koffieland BTW van R12 500 aan SAID verskuldig.
- Hieronder is 'n lys van die totale bedrae van sy transaksies vir die maand eindigende 31 Oktober 2017. Let daarop dat alle toepaslike bedrae BTW **insluit**.

Inkomste uit die verkoop van verversings en kos	R912 000
Inkomste uit verkope van pakkies koffiebone	R290 700
Direkte materiaal en verbruiksvoorraad gekoop	R518 700
Salarisse en lone	R114 000
Koopprys van koffiemasjien	R36 480
Uitgawe aan water en elektrisiteit	R13 680

- Transaksies nog nie opgeteken nie. Alle toepaslike bedrae **sluit BTW uit**.

Verkoopsprys van koffiebone deur die eienaar geneem	R12 000
Verkoopsprys van koffiebone deur klante teruggestuur	R11 250
Korting ontvang van verskaffer vir vroeë betaling van rekening	R800

VRAAG 4 MAATSKAPPY-ONTLEDING

(35 punte; 42 minute)

By RCL FOODS glo ons daaraan om meer te doen ... met 'n doelgerigte passie om meer gereeld meer kos aan meer mense te verskaf.

Uittreksel uit die gekonsolideerde inkomstestaat op 30 Junie

	2016 R'000	2015 R'000
Verkope	25 025 159	23 428 206
Koste van verkope	(19 303 628)	(17 910 818)
Bruto wins	5 721 531	5 517 388
Ander inkomste	824 771	703 025
Bedryfswins	378 213	1 452 391
Netto wins na belasting	226 595	861 957

Verhoudings en finansiële aanwysers

	2016	2015
Netto wins op verkope	0,91%	3,68%
NBW	1 168 sent	1 174 sent
Opbrengs op kapitaal aangewend	1,49%	5,64%
Opbrengs op aandeelhouersekuiteit	2,25%	8,52%
VPA	24 sent	102 sent
DPA	30 sent	37 sent
Vuurproefverhouding	1,06 : 1	1,06 : 1
Bedryfsverhouding	1,64 : 1	1,69 : 1
Debiteure-invorderingskedule	58 dae	49 dae

Kontantdividendverklaring:

Dit is die Raad se voorneme om voort te gaan om dividende te betaal, onderhewig aan die Groep se onderliggende winslewering. Die direkteure het besluit om 'n finale kontantdividend van 15,0 sent per aandeel vir die jaar geëindig 30 Junie 2016 te verklaar. 'n Tussentydse dividend van 15,0 sent is gedurende die finansiële jaar verklaar en betaal. Die dividend is uit inkomstereserwes verklaar.

Uittreksel uit die Staat van Finansiële Posisie

	2016 R'000	2015 R'000
Bedryfsbates	8 302 728	7 441 885
Voorraad en ander biologiese bates	3 552 097	3 309 676
Handels- en ander ontvangbare rekeninge	3 926 404	3 156 670
Kontant en kontantekwivalente	793 927	965 616
Belasting ontvangbaar	30 210	9 923

Uittreksel uit die volhoubaarheidsverslag:

Suid-Afrika het te doen met onrusbarende voedingstatistiek – 27% van die kinders onder die ouderdom van 5 toon belemmerde groei en 2 miljoen mense het slegs 1 maaltyd per dag. As toonaangewende voedselprodusent in Suid-Afrika kan ons 'n sleutelrol speel in die voeding van mense volgens hul behoeftes.

Uittreksel uit fin24-artikels:

27 November 2016

Die hoenderbedryf het geworstel met die ernstige impak van die droogte op mielies en ander gewasse, wat pluimveevoerpryse laat styg het, tesame met 'n eksponensiële toename in die koringinvoerbelasting, die volatiliteit van die rand en die gevolglike koste-inflasie in 'n swak verbruikersomgewing. Mielies se prys het met 49% toegeneem vir die 2016 finansiële jaar.

[<<http://www.fin24.com/Companies/Agribusiness/drought-is-driving-costs-20161127-2>>]

13 Januarie 2017

Die pluimveesektor is op die rand van 'n ineenstorting terwyl dit baklei teen 'n stroom goedkoop hoenderkwarte wat na bewering deur EU-lande en die VSA gestort word. Verlede jaar het ingevoerde hoenderboudjiekwarte ter waarde van ongeveer R7 biljoen deur Durbanhawe gekom teen 'n koste van R10/kg – die helfte van die bedryf se standaardprys.

Die beweging kom terwyl verskeie van die land se grootste hoenderprodusente, met inbegrip van KwaZulu-Natal se ikoniese Rainbow Chickens, voortgaan met massa-afleggings en plaasverkope, wat sal meebring dat Rainbow alleen meer as 1 350 poste teen die einde van vandeemaand sal sny.

Die potensiële ineenstorting van die pluimveebedryf hou ook ernstige implikasies vir sojaboonboere – waar 90% van die produk deur hoenderprodusente verbruik word – en vir mielieverbouers in, aangesien pluimvee Suid-Afrika se tweede grootste mielieverbruiker is na die menslike mark.

[<<http://www.fin24.com/Economy/poultry-industry-roasted-20170113>>]